

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 7 päivänä maaliskuuta 2023

295/2023

Laki sukupuolen vahvistamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sukupuolen vahvistamisen edellytykset

Henkilö vahvistetaan kuuluvaksi toiseen sukupuoleen kuin mihin hänet on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään merkitty, jos hän:

- 1) esittää selvityksen siitä, että hän pysyvästi kokee kuuluvansa vahvistettavaan sukupuoleen;
- 2) on täysi-ikäinen; ja
- 3) on Suomen kansalainen tai hänellä on asuinpaikka Suomessa.

2 §

Hakemus ja sen käsittely

Sukupuolen vahvistamista koskeva hakemus on tehtävä kirjallisesti Digi- ja väestötietovirastolle.

Hakemuksen tultua vireille Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä annettava hakijalle tietoa hakemuksen käsittelystä ja sukupuolen vahvistamisen oikeusvaikutuksista. Hakijan on nämä tiedot saatuaan kirjallisesti vahvistettava hakemuksensa, kuitenkin aikaisintaan 30 päivän kuluttua siitä, kun hakemus on tullut vireille. Digi- ja väestötietovirasto voi vahvistaa hakijan sukupuolen, kun hakija on vahvistanut hakemuksensa. Jos hakija ei ole vahvistanut hakemusta viimeistään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun hakemus on tullut vireille, hakemus raukeaa.

Kun Digi- ja väestötietovirasto on vahvistanut henkilön sukupuolen, sen on välittömästi tehtävä merkintä vahvistetusta sukupuolesta väestötietojärjestelmään.

Kun avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevan henkilön sukupuoli vahvistetaan, Digi- ja väestötietoviraston on lähetettävä vahvistamisesta ilmoitus henkilön aviopuolisolle tai rekisteröidyn parisuhteen toiselle osapuolelle.

Uuden hakemuksen sukupuolen vahvistamiseksi voi tehdä aikaisintaan, kun on kulunut yksi vuosi edellisestä sukupuolen vahvistamisesta. Erityisen painavasta syystä uuden hakemuksen sukupuolen vahvistamiseksi voi kuitenkin tehdä ennen yhden vuoden määräajan päättymistä.

Ahvenanmaalla tässä laissa Digi- ja väestötietovirastolle säädettyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

3 §

Sukupuolen vahvistamisen oikeusvaikutukset

Tämän lain mukaisesti vahvistettua sukupuolta on pidettävä henkilön sukupuolena sovellettaessa muuta lainsäädäntöä, jollei toisin säädetä.

Säännöksiä, jotka koskevat raskaana olevaa, imettävää tai synnyttäneitä naista, sovelletaan raskaana olevaan, imettävään tai synnyttäneeseen henkilöön sukupuolen vahvistamisesta riippumatta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sovellettaessa hedelmöityshoidoista annettua lakia (1237/2006) ja oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annettua lakia (378/2005) henkilön sukupuolena pidetään henkilön syntymässä määriteltyä sukupuolta.

Terveystieteiden lain (1326/2010) 14 §:ssä ja mainitun lain nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen seulonnat, jotka järjestetään henkilön sukupuolen perusteella, voidaan järjestää sukupuolen vahvistamisesta riippumatta sen perusteella, mikä on lääketieteellisesti perusteltua. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tällaisten seulontojen järjestämisestä.

4 §

Sukupuolen vahvistamisen oikeusvaikutukset vanhemmuuteen

Vanhemmuuslain (775/2022) 3 §:ssä tarkoitettu aviomiehen isyys todetaan lapsen syntymän hetkellä väestötietojärjestelmään merkityn sukupuolen perusteella.

Vanhemmuuslain 2 §:ää sovelletaan äitiyden toteamiseen ja mainitun lain 4 §:n 2 momenttia isyyden vahvistamiseen sukupuolen vahvistamisesta riippumatta.

Vanhemmuuslain 4 §:n 3 momentissa ja 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu hedelmöityshoitosuostumukseen perustuva vanhemmuus vahvistetaan isyytenä tai äitiytenä sen sukupuolen mukaan, joka oli merkitty väestötietojärjestelmään suostumusta annettaessa. Mainitun lain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu isyyden vahvistamiseen annettu suostumuksen perustuva vanhemmuus vahvistetaan kuitenkin aina isyytenä.

5 §

Vanhemmuusnimikkeen muuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto voi hakemuksesta muuttaa henkilön vanhemmuusnimikkeen vastaamaan hänen vahvistettua sukupuoltaan. Henkilö voi tehdä hakemuksen vanhemmuusnimikkeen muuttamisesta samalla, kun hän hakee sukupuolensa vahvistamista, tai sukupuolen vahvistamisen jälkeen.

Kun vanhemmuusnimike muutetaan, Digi- ja väestötietoviraston on lähetettävä siitä ilmoitus hakijan alaikäisten lasten huoltajille.

6 §

Ulkomaisen päätöksen tunnustaminen

Jos henkilö on vieraassa valtiossa tehdyllä ja siinä valtiossa voimassa olevalla päätöksellä vahvistettu kuuluvaksi toiseen sukupuoleen kuin mihin hänet on Suomen väestötietojärjestelmään merkitty, päätös tunnustetaan Suomessa ilman eri vahvistusta, jos henkilö oli päätöstä tehtäessä sen valtion kansalainen tai hänellä oli asuinpaikka siinä valtiossa, jossa päätös tehtiin.

Päätöksenä, jota 1 momentissa tarkoitetaan, pidetään tuomioistuimen ja muun viranomaisen päätöstä tai muuta toimenpidettä tai rekisteröintiä, jos henkilön sukupuoli katsotaan tällaisen toimenpiteen seurauksena vahvistetuksi siinä valtiossa, jossa päätös, toimenpide tai rekisteröinti tehtiin.

295/2023

7 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 3 päivänä huhtikuuta 2023.

Tällä lailla kumotaan transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annettu laki (563/2002).

Tämän lain 5 §:ää sovelletaan vasta 1 päivästä maaliskuuta 2024.

Helsingissä 3.3.2023

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru